

Porteføljestyret for naturvitenskap og teknologi

Referat	Møte 4/22
Dato	18. august, 2022 kl. 10:00 – 16:00 19. august 2022, kl. 09:00 – 12.00
Sted	Norges forskningsråd, møterom Nansen 5

Til stede: Professor Eva Sorensen, University College London, UK, *leder*
Professor Inga Berre, Universitetet i Bergen
Professor Andreas Carlson, Universitetet i Oslo
Professor Mari-Ann Einarsrud, NTNU, Trondheim
Seniorforsker Eli Ringdalen, SINTEF, Trondheim
Professor Marit-Solveig Seidenkrantz, Aarhus Universitet, Danmark
Professor Magne Olav Sydnes, Universitetet i Stavanger
Avdelingsleder Rune Storvold, NORCE, Tromsø
Professor Bo Wahlberg, KTH, Sverige
Fagdirektør Finn-Hugo Markussen, observatør KD

Forfall: Chief Technology Officer Odd-Arne Lorentsen, Gen2 Energy, Borre

Til stede fra Forskningsrådet:

Avdelingsdirektør Petter Helgesen
Spesialrådgiver Harald H. Simonsen
Rådgiver Turid Grøtli Asholm
Seniorrådgiver Heidi Roggen (sak 25 og 26)
Seniorrådgiver Marcus Engelhardt (sak 25 og 26)
Seniorkonsulent (Oda Solesvik Oppedal (sak 25 og 26)
Spesialrådgiver Ingvil Bjørnæs (sak 26 og 30)
Spesialrådgiver Kirsti Solberg Landsverk (sak 29)
Seniorrådgiver Andreas Quamme Nielsen (sak 29)

Sak PSNATEK 22/22 Godkjenning av sakslisten

Ingen saker ble meldt inn under eventuelt:

Vedtak: *Sakslisten godkjennes.*

Sak PSNATEK 23/22 Referat fra porteføljestyremøte 2/22, 1/6-22

Utkast til referat var sendt ut per epost. Det kom inn noen forslag til endringer som er innarbeidet i vedlagte utkast til referat. Foreslåtte endringer er vist med rød skrift. Porteføljestyret sluttet seg til de foreslåtte endringene. På møtet kom det forslag til justering i teksten for sak 17/22 b). Justeringen er innarbeidet i det endelige referatet.

Vedtak: *Referatet godkjennes med de kommentarer som kom fram på møtet.*

Sak PSNATEK 24/22 Referat fra porteføljestyremøte 3/22, 2/8-22

På møtet det pekt på at tittel for Rune Storvold er feil. Det står Forskningsleder i referatet, men skal være Avdelingsleder. Endringen er innarbeidet i det endelige referatet.

Vedtak: *Referatet godkjennes med de kommentarer som kom fram på møtet.*

Sak PSNATEK 25/22 Spørsmål om habilitet

Saksdokument: Sak PSNATEK 25/22 Spørsmål om habilitet

Styret diskuterte styremedlemmenes habilitet for alle sakene på saklisten. Administrasjonen hadde på forhånd bedt styremedlemmene melde inn mulig inhabilitet knyttet til bevilgningssakene før møtet. Følgende inhabilitet ble kartlagt:

Eva Sørensen, Inga Berre, Andreas Carlson, Mari-Ann Einarsrud, Eli Ringdalen, Rune Storvold, og Magne Olav Sydnes er inhabile i behandlingen av deler av sak 27/22. Alle medlemmene er habile i behandlingen av de resterende saker på saklisten.

Under den nevnte saken er det beskrevet hvordan inhabiliteten er håndtert for de berørte styremedlemmene.

Vedtak: *Eva Sørensen, Inga Berre, Andreas Carlson, Mari-Ann Einarsrud, Eli Ringdalen, Rune Storvold, og Magne Olav Sydnes er inhabile i behandlingen av deler av sak 27/22. Alle porteføljestyrets medlemmer er habile i behandlingen av de resterende saker på saklisten.*

Sak PSNATEK 26/22 Orienteringer

Administrasjonen orienterte om følgende saker:

a) Budsjettsituasjonen:

KPMG rapporten fra juni 2022:

- Det er ikke funnet vesentlige feil i grunnlaget for den økonomiske situasjonen i Forskningsrådet
- Det har manglet gode økonomiske styringsmål tilpasset Forskningsrådets virksomhet
- Gjennomgangen bekrefter at Forskningsrådet har god økonomistyring og at tallgrunnlaget for prognosene ikke inneholder vesentlige feil og mangler.

Krav til Forskningsrådet om at det ikke er negative avsetninger pr post og kapittel ved utgangen av 2023.

Vedtatte tiltak i Forskningsrådets styre:

- Gå i dialog med institusjonene for å kontraktsfeste forskyvninger i eksisterende prosjektportefølje med finansiering fra poster med negative avsetninger i inneværende eller kommende år.
- Første utbetaling til prosjekter med tildeling i 2022, blir 1.juli 2023.

- Redusert tildelingsramme for tildelinger i juni 2022 med inntil 20 % der det er medfinansiering fra poster som har eller kan få negative avsetninger ut 2023.
- Redusert tildelingsramme i august/september 2022 med 20 % for FFRIPRO og alle andre budsjettformål med full finansiering fra poster som har eller kan få negative avsetninger ut 2023.
- Redusert tildelingsramme for øvrige tildelinger i august/september 2022 med inntil 20 % der det er medfinansiering fra poster som har eller kan få negative avsetninger ut 2023.
- Ikke tildeling til nye FRIPRO-prosjekter i 2023.
- RES-EU-ordningens utbetalinger videreføres i 2022 på samme nivå som for prosjekter etablert i 2021. En endring fra tidligere praksis er at utbetalingene nå vil skje i tre like rater, i starten av hvert av årene 2023, 2024 og 2025.

b) Omorganisering

Ny intern organisering i administrasjonen fra 1.09.2022. Ansvar for alle de tre fagporteføljestyrene vil bli samlet i ett område og en avdeling.

c) Prosess for oppnevning av nye porteføljestyre i 2023

Dagens porteføljestyre ble oppnevnt gjennom vedtak i Forskningsrådets styre i april 2019 med funksjonstid april 2019 – april 2023. Tidsplanen for oppnevning av nye porteføljestyre er:

- Høsten 2022: Brukerundersøkelse hos medlemmene i porteføljestyrene for å få et kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av porteføljestyringen og porteføljestyrenes arbeidsmåte mm..
- Høsten 2022: Gjennomgang av profil, mandat og sammensetning, evt. justering av ansvarsområder. Det vil også bli dialog og avklaring i porteføljestyrene om hvem som ønsker å være med videre eller eventuelt tre av.
- Høsten 2022: Mulige endringer i Forskningsrådets styre som bevilgningsorgan. Bevilgningsområdene som i dag ligger til Styret (infrastruktur, SFF, SFI mfl.) kan bli flyttet til ett eller flere porteføljestyre. Mulige endringer i grenseflatene mellom noen av porteføljestyrene vil også vurderes i denne prosessen.
- September – oktober 2022: Eksterne aktører inviteres til å foreslå nye styremedlemmer.
- Januar-april 2023: Forskningsrådets styre drøfter sammensetningen.
- Vinter 2023: Konsultasjon med Sametinget.
- April 2023: Nye porteføljestyre oppnevnes.

d) Status for satsing på nukleær forskning

En foreløpig utlysning ble lagt ut på Forskningsrådets nettsider 23 juni. Søknadsfristen er 16. november. Et første informasjonsmøte for søkere ble holdt i juni. Det planlegges et informasjonsmøte til i september.

Forskningsrådet vil finansiere ett eller to sentre. Det kan søkes om inntil 25 mill. kroner pr år. Varigheten vil være 5+3 år. De siste 3 år

avhenger av midtveisevalueringen. Et internasjonalt ekspertpanel skal vurdere den enkelte søknad. Panelet skal:

- Gi en samlet vurdering av hvordan søknadene oppfyller kravet til nasjonalt samarbeid og koordinering mellom relevante fagmiljøer.
- Gi anbefalinger om mulige endringer i samarbeidskonstellasjoner på tvers av søknadene som kan gi bedre måloppnåelse med hensyn til utlysningens formål

PSNATEK skal fatte bevilgningsvedtak.

Vedtak: *Saken tas til orientering.*

Sak PSNATEK 27/22 Bevilgninger til FRINATEK-søknader i 2022 – ordinære midler

Saksdokument: Sak PSNATEK 27/22 Bevilgninger til FRINATEK-søknader i 2022 – ordinære midler

Administrasjonen innledet med å redegjøre for formålet med Banebrytende forskning (FRIPRO) og hovedpunktene i FRIPRO-utlysningen med søknadsfrist 2. februar 2022, søknadsmassen til FRINATEK, samt budsjettet og redusert tildelingsramme.

Forskningsrådet mottok til sammen 2009 søknader til de tre utlysningene av midler til Forskerprosjekt: Forskerprosjekt for fornyelse (fornyelse), Forskerprosjekt for unge talenter (unge talenter) og Treårig Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet (mobilitet), derav 1489 til FRIPRO. 17 av de 2009 søknadene er trukket eller avvist. Alle søknader sendt inn til én av de tre nevnte utlysningene, konkurrerte om finansiering fra FRIPRO, forutsatt at de oppfylte FRIPROs kvalifiseringskrav som var karakter 6 eller 7 på alle vurderingskriterier. Porteføljestyrene skulle fatte vedtak for alle søknader sendt inn til FRIPRO, samt alle kvalifiserte søknader sendt inn til andre temaer og som ikke ble vedtatt innvilget innenfor det andre temaet.

Det var til sammen 1539 søknader til behandling i FRIPRO. Administrasjonen fordelte søknadene til behandling i FRIPRO på de tre delene av FRIPRO, dvs. FRIHUMSAM, FRINATEK og FRIMEDBIO, ut fra hvilke fagpaneler søknadene er behandlet i. PSNATEK behandlet til sammen 529 søknader i panel 22-28 og 29.2, med et søkt beløp på til sammen 5,3 mrd. kroner. Dette inkluderte 336 søknader om fornyelse, 176 om unge talenter og 17 om mobilitet.

FRINATEKs opprinnelige og utlyste budsjett var på 270 mill. kr. og inkluderte 24 mill. kr til søknader innenfor feltene fornybar energi og fangst og lagring av CO₂ (heretter omtalt som ENERGI-midlene). Forskningsrådets styre vedtok tidligere i år en reduksjon på 20 % i tildelinger for FRIPRO. Tilgjengelige midler for tildelinger var derfor 216 mill. kroner inkludert 19 mill. kroner til ENERGI.

Det tilgjengelige budsjett når ENERGI-midlene er trukket fra er 197 mill. kroner omtales som FRINATEKs ordinære budsjett. Mens FRINATEKs budsjett totalt svarer til en innvilgelsesprosent på 4,1 % er denne andelen på 3,7 % innenfor FRINATEKs ordinære budsjett.

Alle søknader som er relevante for ENERGI, ble vurdert på lik linje med de andre søknadene i bevilgningsvedtakene innenfor FRINATEKs ordinære budsjett. De som ble vedtatt innvilget, fikk tildelt midler herfra, mens resten var aktuelle for bevilgning fra de øremerkede midlene.

Med utgangspunkt i rammen på 197 mill. kroner, gjorde porteføljestyret følgende vedtak om budsjettfordeling mellom søknadstypvariantene:

Vedtak: *Innenfor FRINATEKs budsjett innvilges 12 Forskerprosjekt for fornyelse, 6 Forskerprosjekt for unge talenter, og ett Treårig Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet.*

Totalt innvilges 19 søknader om Forskerprosjekt.

En rangert venteliste per søknadstypvariant ble også vedtatt.

Øvrige søknader om Forskerprosjekt avslås.

Sak PSNATEK 28/22 Bevilgninger til FRINATEK-søknader i 2022 – Forskning på fornybar energi

Saksdokument: Sak PSNATEK 28/22 Bevilgninger til FRINATEK-søknader i 2022 – Forsknings på fornybar energi, fangst og lagring av CO₂

Budsjettet til bevilgninger til FRINATEK-søknader i 2022 inkluderte 24 mill. kr. til søknader innenfor feltene fornybar energi og fangst og lagring av CO₂. Forskningsrådets styre vedtok tidligere i år et 20 % kutt i årets FRIPRO-tildelinger. Dette gjaldt også for ENERGI-midlene. Budsjett tilgjengelig for tildeling var derfor redusert til 19 mill. kroner.

Alle søknader som var relevante for ENERGI-midlene, ble vurdert på lik linje med de andre søknadene i bevilgningsvedtakene innenfor FRINATEKs ordinære budsjett (Sak PSNATEK 27/22). De som nådde opp, fikk tildelt midler innenfor FRINATEKs ordinære budsjett, mens de resterende var aktuelle for bevilgning fra de øremerkede midlene.

Utlysningsteksten opplyste om at søker måtte merke søknaden sin med ordet "Energi" i et angitt felt, dersom søker mente at søknaden er relevant for midlene. Forskningsrådets administrasjon gjorde et søk etter flere søknader som kunne være feilmerket, men identifiserte ingen slike. Deretter gjorde administrasjonen en relevansvurdering av kvalifiserte søknader merket med "Energi". Hensikten med relevansvurderingen var kun å avgjøre om søknadene faktisk var relevante, og ble derfor ikke gjort med hensyn til egne kriterier eller vurderingspunkter.

Porteføljestyret godkjente behandlingsprosedyren og framgangsmåten for relevansvurderingen. Alle porteføljestyremedlemmene var habile i behandlingen av saken.

Det var syv søknader merket med "Energi" av søkerne. Porteføljestyret diskuterte relevans og panelkarakterer for søknadene, og valgte deretter å innvilge to av søknadene og å sette den tredje på reserveliste:

Vedtak: *Innenfor FRINATEKs budsjett innvilges 2 Forskerprosjekter mens 1 søknad settes på venteliste.*

Øvrige søknader om Forskerprosjekt avslås

Sak PSNATEK 29/22 Nytt veikart for nasjonal forskningsinfrastruktur

Saksdokument: Sak 29/22 Nytt veikart for nasjonal forskningsinfrastruktur

Administrasjonen orienterte om prosessen knyttet til nytt veikart for nasjonal forskningsinfrastruktur.

Det legges opp til en mer omfattende prosess enn ved de foregående veikartoppdateringene. Et ledd i dette arbeidet vil være å gjennomføre tematiske workshoper i løpet av november 2022 for å beskrive forskningens framtidige behov for forskningsinfrastruktur. Alle forskningsinstitusjoner som har søkt om midler fra INFRASTRUKTUR-ordningen siden oppstarten i 2009, vil i løpet av september 2022 kunne sende inn skriftlige innspill angående deres framtidige behov for forskningsinfrastruktur av nasjonal viktighet. Disse innspillene vil bli et kunnskapsgrunnlag for workshopen, og vil fortløpende bli gjort tilgjengelige på Forskningsrådets nettsider.

I tillegg til de skriftlige innspillene skal forskningsinstitusjonene foreslå kandidater som kan sitte i et eksternt utvalg på maks 8 personer som oppnevnes av Forskningsrådet. Utvalget vil være ansvarlig for å utforme et utkast til nytt veikart basert på de skriftlige innspillene og workshopen. De foreslåtte kandidatene som ikke blir del av utvalget, vil bli invitert som deltagere til workshopen.

Det er ønskelig at deltagere som representerer Forskningsrådets porteføljestyrer, er involvert i arbeidet. Dette vil i første omgang omfatte deltagelse i høstens workshoper. Det er en fordel om deltagerne har en viss bredde i sin kompetanse for å kunne ivareta flere fag- og/eller teknologiområder. I tillegg bør en være kjent med trender og utvikling i forskningen og forskningspolitikken og gjerne ha kjennskap til forskningsinfrastrukturområdet både nasjonalt og internasjonalt. Det vil være svært positivt om deltakelsen omfatter porteføljestyremedlemmer både fra næringslivet, forskningssektoren og offentlig forvaltning.

I porteføljestyrets diskusjon ble det kommentert at det er bra med et nytt veikart for den nasjonale forskningsinfrastrukturen og at 15-års levetid er en fornuftig tidshorisont for veikartet. Imidlertid mangler det en ordning for forskningsinfrastruktur i "mellom"-skala. Denne faller litt mellom to stoler i og med at den ofte er krevende for institusjonen å finansiere samtidig som den er for "liten" til å være nasjonal infrastruktur. Det ble også pekt på viktigheten av samarbeide om infrastruktur også med land utenom Europa (f.eks. USA).

En annen problemstilling er at i dagens ordning er det en slutt på finansieringen etter 5 år. For mange nasjonale infrastrukturer vil det være krevende å få finansieringen til å gå opp etter denne perioden. En større fleksibilitet mht. finansieringsperiode bør vurderes for framtidige nasjonale infrastrukturer.

Det ble pekt på at dagens veikart er lite prioriterende. Et nytt veikart bør i større grad gi en retning for prioriteringer av ny nasjonal forskningsinfrastruktur selv om dette kan være utfordrende.

Medlemmer av porteføljestyret som ønsker å delta i workshopene, bes om å sende en epost til porteføljestyrekoordinator.

Vedtak: *Porteføljestyret tar informasjonen til etterretning.*

Sak PSNATEK 30/22 Porteføljeanalyse 2022

Saksdokument: Sak 30/22 Porteføljeanalyse 2022

Administrasjonen presenterer porteføljeanalysen for 2022.

Porteføljeanalysen utarbeides årlig av administrasjonen og er basert på et sett av tilgjengelige datakilder og verktøy. Analysen skal være et kunnskapsgrunnlag for investeringsplanen og for rådgivning på tvers av porteføljestyrer, Styret og Forskningsrådet generelt, og skal ikke formelt godkjennes av porteføljestyret.

Analysen er utført på hele fagporteføljen, dvs. Forskningsrådets innsats og EU-innsats innenfor naturvitenskap og teknologi. Øvrig nasjonal og internasjonal innsats er tatt med i den utstrekning det er hensiktsmessig, og data er tilgjengelig. Merk at fagporteføljen ikke inneholder faggruppene basale biofag, zoologiske og botaniske fag og bioteknologi. I de nasjonale tallene fra NIFU inngår disse i matematikk-naturvitenskap og teknologi.

Nasjonale tall er hentet fra NIFUs og Statistisk sentralbyrås nasjonale statistikk, mens tall for Forskningsrådet er hentet fra Forskningsrådets datavarehus. EU tall er hentet fra eCorda databasen, mens ERC tall er Forskningsrådets egne tall. Tallgrunnlaget for bibliometrien er hentet fra Web of Science.

Som i den forrige porteføljeanalysen (for 2021) er det i år gjort et forsøk på å diskutere måloppnåelse mot brukermålene i porteføljeplanen basert på det underlagsmateriale som er tilgjengelig.

I porteføljestyrets diskusjon ble det kommentert at nedgangen i siteringsindeks for norske forskere kan skyldes den store økningen i publikasjoner fra Kinesiske institusjoner. Det ble også kommentert at det er nyttig å få en oversikt over porteføljen fordelt på FNs bærekraftsmål. I diskusjonen av brukermål 6 knyttet til kunnskaps- og kompetanseoverføring ble det foreslått å knytte diskusjonen til TRL nivå. Norsk deltagelse i Cost-actions kan også være en nyttig indikator for internasjonale samarbeid.

Vedtak: *Administrasjonen tar med seg styrets kommentarer og innspill i det videre arbeidet med porteføljeanalysen.*

Sak PSNATEK 31/22 Eventuelt

Sak PSNATEK 18/22 Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtak: *Protokollen godkjennes.*